

ICOMOS Slovenija

Slovensko nacionalno združenje za spomenike in spomeniška območja

Datum: 1. marec 2020

Zadeva:

Odprto pismo pristojnim za preprečitev porušitve kapele Jezusovega srca, edine stavbne dediščine arhitekta Jožeta Plečnika v Mariboru

Spoštovani,

g. Zoran Poznič, minister za kulturo RS,
g. Aleksander Saša Arsenovič, župan Mestne občine Maribor,
g. Johann Breiteneder, direktor podjetja Best in Parking,
g. Alojzij Cvikl, mariborski nadškof in metropolit,
g. Janez Kromar, direktor ZVKDS

Plečnikova arhitektura ni dala le izjemnega pečata razvoju Ljubljane, ampak je arhitekt s svojimi deli – tako manjšimi kot večjimi, zaznamoval številne slovenske kraje, tudi Maribor. Kapela Jezusovega srca na Ljubljanski ulici v Mariboru je edina stavba, ki jo je arhitekt Jožeta Plečnika preuredil v Mariboru. Gre za navzven skromno delo, vendar bogato zapuščino, ki je izjemnega pomena za ves slovenski prostor.

Arhitekt Jože Plečnik je hišo, ki jo je Spodnještajerska posojilnica leta 1932 izročila Družbi Jezusovi, v istem letu preuredil v rezidenco jezuitov in v pritličju uredil kapelo Srca Jezusovega, tako, da je skromno stavbo v pritličju podaljšal na obeh koncih – na vzhodu s prezbitერიem in na zahodu s poudarjenim vhodom. Zunanost je skromna, preprosta, edini poudarek je vhodna lopa na pročelju, notranost skrbno oblikovana. Rezidenca na Ljubljanski 13 je bila v svoji skoraj 85-letni zgodovini prostor, od koder so jezuitski patri vršili apostolsko poslanstvo, vmes je bila mala kasarna, nato zopet delno rezidenca. Stavba je kot celota odraz Plečnikovega arhitekturnega pristopa, ki je bil vedno racionalen, prilagodljiv in hkrati izpovedno zelo bogat, prav ta dualnost je izredno lepo čitljiva v njegovem mariborskem delu. Odločitev, da se odrečemo tako pomembnemu delu slovenske kulturne dediščine, nas je zato izredno presenetila in pričakujemo, da se stori vse, da se prepreči njeno uničenje in premestitev opreme.

Taka napaka je bila žal že storjena pri prenosu opreme Plečnikove Lektarije v Ljubljani v muzej. Strokovne razprave na temo odtujevanja notranje opreme iz prvotnih prostorov so izpostavile, da je bila takšna odločitev neustrezna. Stavba in njena notranja oprema sta namreč nedeljiv del celote. V času, ko si prizadevamo, da bi vpisali dediščino arhitekta Plečnika na seznam svetovne dediščine, je nerazumno posegati po tovrstnih rešitvah.

Kljub prizadevanjem pristojne strokovne službe do sedaj nismo uspeli ustrezno zaščititi te pomembne dediščine, zato je nujno narediti vse, da to čim prej dosežemo.

Mednarodna nevladna organizacija za ohranjanje spomenikov in spomeniških območij ICOMOS Slovenija zato poziva vse odgovorne k zaustavitvi postopkov in povzetju vseh ukrepov, da se celotna stavba in njeno območje ustrezno zaščiti in ohrani, saj je potrebno Plečnikov opus varovati in ohranjati v njegovi celostni arhitekturni, simbolni in materialni podobi skladno s spomeniškovarstvenimi načeli, ob upoštevanju mednarodnega pravnega varstva kulturne dediščine. Slovenija je kot država pogodbenica *Konvencije o stavbni dediščini Evrope*¹ prepoznala stavbno dediščino kot nenadomestljiv izraz bogastva in raznovrstnosti kulturne dediščine Evrope, neprecenljiv dokaz o naši preteklosti in skupno dediščino vseh Evropejcev. Namen konvencije je zagotoviti varstvo evropske stavbne dediščine, kot neprecenljiv dokaz o naši preteklosti, ki ga je potrebno posredovati prihodnjim rodovom. Konvencija zavezuje pogodbenice med drugim k sprejemu določb, ki preprečujejo poškodovanje, propadanje in rušenje zavarovane dediščine.

Dejstvo je, da Plečnikova kapela v Mariboru ni ustrezno strokovno ovrednotena in ni vpisana v Register kulturne dediščine Republike Slovenije, zato pozivamo pristojno strokovno službo in Ministrstvo za kulturo, da celotno stavbo z njenim funkcionalnim območjem ponovno ovrednoti in poskrbi za njeno celovito ohranitev in nadaljnje varstvo ter zagotovi odgovorno ravnanje z dediščino najpomembnejšega slovenskega arhitekta Jožeta Plečnika v prihodnosti.

V času, ko sta trajnostni razvoj in trajnostna mobilnost temeljni razvojni paradigmi, je odločitev, da se pomembna kulturna dediščina uniči zaradi izgradnje dodatne parkirne hiše na območju, nerazumljiva. Ohranjanje obstoječih stavb je temelj trajnostnega razvoja in obstoječo stavbo s Plečnikovo kapelo je mogoče z minimalnimi posegi preurediti v skladu z načeli trajnostnega razvoja in odgovornega ohranjanja dediščine v nastanitveni prostor, npr. hotel, ki bi bil v nadstropjih namenjen oddajanju svojcem bolnikov v kliničnem centru, pritličje s kapelo pa odpreti za vse in jo vključiti v kulturno ponudbo mesta. Taka rešitev je izvedljiva in odgovorna, zato pozivamo vse pristojne, da ustrezno ukrepite in preprečite načrtovano uničenje.

dr. Sonja Ifko

predsednica ICOMOS Slovenija

Poslano:

- naslovniki,
- mediji.

¹ Mednarodna zakonodaja in listine s področja varstva kulturne dediščine so objavljene v delih Mednarodno varstvo kulturne dediščine, Vestnik, št. XVII, Ljubljana 2000, in Doktrina 1, Mednarodne listine ICOMOS, Ljubljana 2003, najdete jih tudi na: <http://www.icomos.si/listine/>